

М. С. Пешић

СЕЋАЊА ПЕСНИЧКОГ БАРДА

(Пабло Неруда: »Признајем да сам живео«
БИГЗ, Београд, 1975)

Живимо у земљи с приличним бројем издатих наслова годишње — истина у симболичним тиражима — те стога није технички изводљиво све књиге текуће продукције приказати непосредно по изласку. Зато о мемоарима Пабла Неруде говоримо са закашњењем, ако говор о књизи икад може да окасни.

Говорећи о пречаги на светској издавачкој лествици заобилази се податак који сада стављамо пред суд читалаца. Реч је о невероватном податку из једне озбиљне и велике анкете по којој — а према сопственом признавању испитаника — 75 одсто писменог становништва ове земље, у току прошле године, није прочитало ниједну књигу! Тим пре је приказ ових еруптивних мемоара Пабла Неруде неопходан еда би се мањом број нечиталаца који се (верујемо) боје авантуре читања без сигурног компаса.

Постоје, без спора, две врсте читалаца мемоарске литературе: једни готово искључиво читају само њу верујући свакој речи и други што с нескривеном неверицом прилазе свему. Писци мемоара, са своје стране, такође имају пред собом и својим, одмаклим, живогом двоструку намеру: или да се прикажу бољим (што је рапрострањена бољка) и у привидно пунијем светлу оправдају своје поступке (и живот, дакако) тврдећи да је учињено најбоље могуће, или, попут Неруде, да објаве

истину живота у пуној наготи суровости и сласти. Без обзира којој врсти припадао читалац, ови мемоари су откровење крцато чудесима, превратима, љубавима, масакрима, избављењима што прелазе границу вероватног а ипак су се збила као што се и богати живот Пабла Неруде, песника васколног света, политичара, филантропа без међа, сапатника света што дише, живи, мисли, лева и бори — збои. Густа, етерична, судбина препуна животног врења националног (и светског) барда Неруде заинтрипаће и мрзовољна читаоца.

Паблове успомене су писане с пуно жара, шарма, топлине и разумевања за најтеже тренутке, с огромном и непревазиђеном љубављу према свим странама живота доследног и блиставог комунисте. Истински песници би, без спора, без оклевања, дали васцели живот ма колико пуно био за један богатији, за најкраћи део Нерудиних година, за његове сјајне ноћи, за дане препуне соковима виталне поезије.

Манир је да се мемоари пишу тако што се само отшкриву врата прошлог живота и читалац, тек једним оком, види само онај дулепшани, костимирани део. У сећањима Пабла Неруде, у књизи ПРИЗНАЈЕМ ДА САМ ЖИВЕО, није тако: читалац вођен дивном руком песника, дубоко и трајно улази у живот мемоаристе. Читалац се поистовећује са песником и живи други живот.

Књига ПРИЗНАЈЕМ ДА САМ ЖИВЕО окривља све при димензије, уводећи и ону, тако ретку а погрешну, мутарну, прекривану тамним велом интиме коју само прави песник може сву да открије или дочара, без остатка, без надокнаде.

Нерудине мемоаре читалац може да прихвати и као своје-врстан путопис. Песник је много и често путовао (као конзул, амбасадор, књижевник, члан разних жирија, гост званичника епохе, прогоњени комунист) и сада, у овој књизи, призива сећања описујући, тананим первом опсерватора и наратора, земље које је походио као звани и радо виђени гост или прогоњени илгалац.

Увек сте (знамо) желели да додирнете песника, да се уверите у постојање једног таквог бића, да се уверите у његов пулс, или, бар, за трен, дотакнете његову вечну тајну. Час је, велимо вам! Зрабите мемоаре Пабла Неруде и откажите све, апсолутно све. Отпутујте. Нестаните само са Нерудиним сећањима у коферу, цепу, под мишицом. У овој валсеријској књизи пројектована је и, у свој пуноћи, алеја маестралних волшебника пера и духа, њихове судбе што се преплитаху са Пабловом, њихове љубави и дах њихов избија са страница и магли вам наочаре. И они ре-

тки, којих још има, што тврде да не разумеју поезију (јер ни оу досегли до праве), схватиће, на послетку, уз свесрдну Нерудину помоћ, сву графедију песника, сву силину мутарњег живљења. Схватиће, најзад, сву лепоту поезије, ту страшну лаву што превире и пржи у песниковом бићу.

Пабло је један од ретких срећних људи које сам упознао, каже Иља Еренбург у једном од својих списа. Неруда се слаже додајући да је та срећа мутарња. Да није те среће (додајемо) ни ових мемоара, верујемо, не би било.

Данас вам, дакле, не препоручујемо Паблитове жарке стихове (уверени да се са њима много пута, и не знајући, живели), стихове које подједнако воле високи функционери као и рудари, домаћице и ловочувари, већ ова јединствена, ова невероватна, неукротива, ова неоплисива — ни речи ни слике посредника не могу да дочарају — сећања најодличнијег међу врхунским песницима, данас вам, с нескривеном радошћу, препоручујемо непоновљиви, концентрисани живот Пабла Неруде, маестрално прослрт по књизи ПРИЗНАЈЕМ ДА САМ ЖИВЕО, чији се сочни и ополни мириси све више шире обмотавајући нас.